

РОЛЬ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Зростаюча глобалізація світової економіки створює якісно нове середовище економічного зростання країн та визначає важливість дослідження вільних рухів іноземних капіталовкладень. Вивчення особливостей залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) дозволить максимально використати всі позитивні ефекти іноземного інвестування задля розвитку інфраструктури інвестиційної діяльності, поліпшення бізнес-клімату, забезпечення сталого економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення.

Сучасний розвиток економіки України нерозривно пов'язаний з інвестиційними процесами, які є рушійною силою інтеграції економіки у світове господарство за рахунок оновлення основних фондів, переведення капіталів, передачі технологій, інновацій та управлінського досвіду. Залучати, використовувати чи обмежувати інвестиції керівництво кожної країни визначає суб'єктивно відповідно до своїх соціально-економічних та національних особливостей. Проблема інвестування є актуальною в більшості країн світу, тож Україна не є винятком. Згідно з Законом України «Про інвестиційну діяльність», інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, внаслідок якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Відповідно до різних класифікаційних ознак, виділяють багато видів інвестицій.

Рівень зацікавленості до нашої країни з боку іноземних інвесторів напряму залежить від її інвестиційного клімату. Перебіг сучасних політичних і економічних процесів та відсутність чіткої реалізації встановлених цілей та пріоритетів поліпшення інвестиційного клімату в Україні, переважно негативно впливають на нього, підвищують ризики для інвесторів, зумовлюючи тим самим втрати в конкурентній боротьбі за світові інвестиційні ресурси. За обсягом залучених прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на одну особу Україна відстає від усіх країн Центральної та Східної Європи (рис. 1).

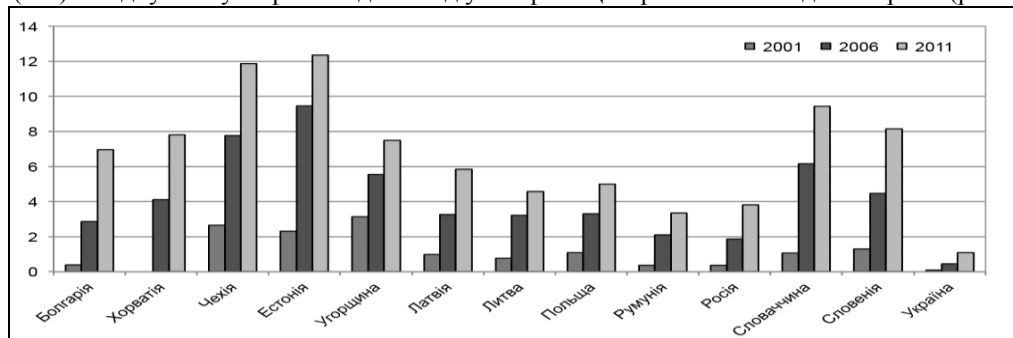

Рис. 1. Обсяг ПІІ на 1 особу в країнах Центральної та Східної Європи, тис. дол. США

Іноземні інвестори відокремлюють такі сучасні проблеми в залученні інвестицій: політична та законодавча нестабільність, відсутність надійних гарантій захисту від змін українського законодавства, значний податковий та адміністративний тиск, високий рівень корумпованості та бюрократизму, значний рівень інфляції в країні та складність реєстраційних, ліцензійних і митних процедур.

Останні роки ключовими інвесторами за кількістю проектів в Україні були США (12 %), Німеччина (12 %), Росія (10 %) і Франція (8 %). Найбільшими інвесторами в Україну за обсягом інвестицій в 2010 р. були країни ЄС (54 %) та Росія (15,6 %). За інформацією Держстату, на 1 січня 2014 р. обсяг ПІІ у вигляді акціонерного капіталу нерезидентів, спрямованих в економіку України з початку інвестування склав 58,157 млрд, що на 5,2 % більше, ніж на початок 2013 р.

На кінець року основними інвесторами України залишаються такі країни, як Кіпр – \$ 19,036 млрд, Німеччина – \$ 6,292 млрд, Нідерланди – \$ 5,562 млрд, Російська Федерація – \$ 4,287 млрд, Австрія – \$ 3,258 млрд, Великобританія – \$ 2,714 млрд, Британські Віргінські Острови – \$ 2,494 млрд, Франція – \$ 1,826 млрд, Швейцарія – \$ 1,325 млрд, Італія – \$ 1,268 млрд. На ці країни припадає майже 83 % загального обсягу прямих інвестицій.

За даними Держстату, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, спрямованих в українську промисловість, становить \$ 18,013 млрд, або 31 % загального їхнього обсягу, установи фінансової і страхової діяльності – \$ 15,349 млрд або 26,4 %, на підприємства торгівлі та ремонту автотранспорту – \$ 7,560 млрд або 13,0 %, ринок нерухомості – \$ 4,371 млрд або 7,5 %, на наукову та технічну діяльність – \$ 3,448 млрд або 5,9 %.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку країни, включаючи акціонерний капітал та боргові інструменти, на 1 січня 2014 року склав \$ 68,312 млрд.

У той же час обсяг прямих інвестицій (акціонерний капітал) з України в економіку країн світу на початок 2014 року склав \$6,575 млрд., у тому числі в країни ЄС – \$6,061 млрд, або 92,2 % загального обсягу, у країни СНД – \$ 412,5 млн. або на 6,3 %, в інші країни світу - \$ 102,1 млн. або 1,5 % від загального обсягу.

Загальний обсяг прямих інвестицій з України в країни світу, включаючи акціонерний капітал та боргові інструменти, становить \$ 6,772 млрд. Проте незважаючи на такі негативні тенденції, Україна все ж таки залишається цікавою для іноземних інвесторів, оскільки їх приваблюють великі промислові міста з розвинутою інфраструктурою та наявністю кваліфікованої та дешевої робочої сили. Про це свідчить позитивна динаміка прямих інвестицій в Україну (рис. 2).

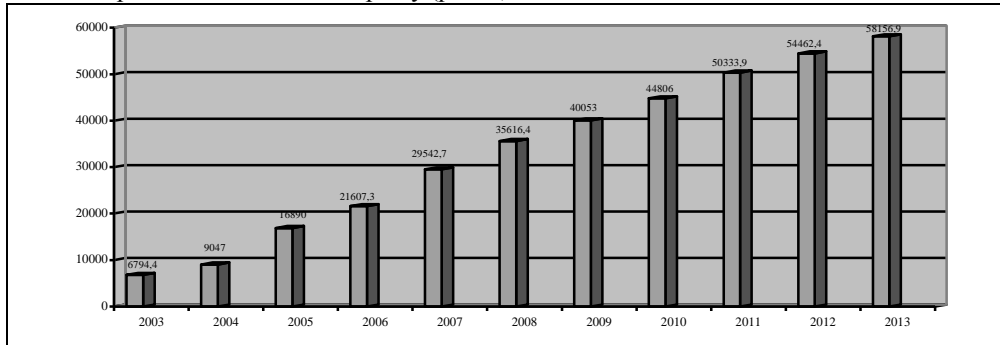

Рис. 2. Динаміка прямих іноземних інвестицій за 2003–2013 рр. (млн. дол. США)

На нашу думку, для залучення більшої кількості інвестицій в Україну слід зосередити увагу на таких факторах: • жорсткі – інфраструктура: для інвесторів, що бажають інвестувати за кордон, найбільш важливим критерієм (63 %) є транспортна та логістична інфраструктури. Для збільшення своєї частки в інвестиційних проектах у Центральній та Східній Європі Україна повинна розвинути інфраструктуру і кластери міжнародного рівня; • м'які – стабільність і прозорість: 62 % інвесторів наполягають на тому, що стабільність і прозорість є ключовими факторами для залучення їх інвестиційних проектів. Виходячи за межі поточних реформ, запропонованих МВФ, Україні необхідно поліпшити свою фіскальну стабільність, особливо в таких галузях, як інвестиції та захист майнових прав, розвиток фінансових ринків і дерегуляція бізнесу. Інвестори очікують більшої прозорості в Україні, зокрема зменшення корупції, бюрократії, строків митного оформлення і тиску з боку податкових та інших контролюючих органів; • амбітні – талант та інновації: з огляду на перспективу, Україна повинна почати інвестувати в талант та інновації, щоб конкурувати з європейськими лідерами в галузі ПП.

Ключовими пріоритетами залучення іноземних інвестицій в економіку України можуть бути:

1. Галузеві пріоритети. Для досягнення стабільного економічного зростання, інвестиційні ресурси повинні бути спрямовані в ті галузі, які забезпечують максимальний економічний ефект з систематичним залученням іноземних технологій, капіталу і ноу-хау та підвищення конкурентоспроможності економіки країни. 2. Технологічні пріоритети. Для національної економіки важливим є формування кінцевого циклу виробництва готової продукції. Тому важливим напрямком вкладення іноземних інвестицій повинні стати технології ресурсозбереження, зокрема енергозбереження. 3. Пріоритети регіонального розвитку. На сьогодні розподіл іноземних інвестицій є нерівномірним – більше 50 % всіх іноземних інвестицій спрямовано на Київ та Київську область. Тому необхідна стратегія, яка спрямована на використання ресурсного потенціалу всіх регіонів. 4. Інституційні пріоритети. Необхідність розробки в Україні комплексу заходів, спрямованих на боротьбу із зловживаннями та на залучення іноземних інвестицій відповідно до встановлених в країні пріоритетів розвитку.

Відтак, залучення іноземного капіталу в розвиток економіки України є досить важливим фактором її економічного розвитку. Цілеспрямована інвестиційна політика держави повинна забезпечувати вигідні умови для розвитку всіх сфер діяльності країни і формувати у державі сприятливий інвестиційний клімат, який є необхідним елементом стабілізації економіки в найближчі часи в Україні.